

Malmö högskola

Lärande och samhälle

Barn Unga Samhälle

Examensarbete

15 högskolepoäng

**Lärarutbildningen vid Malmö Högskola
och deras arbete med Erasmus och
studentmobilitet**

*The teacher education at Malmö Högskola
and their work concerning Erasmus and
student mobility*

Alfons Jansson Ask

Klas Hermansson

Lärarexamen 210hp
Barndoms- och ungdomsvetenskap
Slutdatum 2014-12-16

Examinator: Åse Piltz

Handledare: Jonas Qvarsebo

Förord

Vi som har skrivit detta examenarbete har läst tre och ett halvt år på lärarutbildningen vid Malmö Högskola, det var också här vi kom att lära känna varandra. Som en del i vår utbildning genomförde vi tillsammans en utbytestermin genom utbytesprogrammet Erasmus. Under våra utbytesstudier fick vi båda förstahandserfarenhet av hur det kan vara att genomföra ett utbyte som lärarstudent. Erfarenheterna vi fått genererade många frågor och funderingar, det kändes således naturligt att behandla ämnet lärarstudenter och utbytesstudier i vårt examensarbete.

Arbetet påbörjades med att vi gemensamt upprättade en projektplan för det fortsatta arbetet. Insamlingen av empiri har skett genom intervjuer. Vi valde att båda vara närvarande vid alla intervjutillfällen, detta för att intervjuerna skulle genomföras på ett så likartat vis som möjligt. Vi intervjuade två lärarstudenter samt tre personer som arbetar med studentmobilitet och internationalisering vid Malmö Högskola. Vi har under arbetets gång haft kontinuerlig kommunikation och träffats regelbundet. Litteraturen som ligger till grund för arbetet har utökats under arbetets gång och här har vi fokuserat på olika delar och sammanfattat det som ansetts relevant för varandra. I texten som är resultatet av vårt arbete har vissa delar skrivit tillsammans samtidigt som vi har valt att dela upp arbetsbördan när det gäller andra delar. Det har dock skett en regelbunden bearbetning av varandras texter, alla delar av arbetet har på så vis behandlats av oss båda.

Nu vill vi också passa på att tacka alla informanter som ställt upp på intervju, utan er hade vi inte kommit någonstans med det här arbetet. Ett speciellt tack riktas till Malmö Högskolas internationella handledare, som har visat stort intresse men också gett oss ovärderlig hjälp under arbetets gång. Till sist vill vi passa på att tacka varandra för ett gott samarbete under arbetets gång och för att vi alltid lyckats hålla humöret på topp trots de motgångar vi mött.

Alfons Jansson Ask och Klas Hermansson

Abstract

Hermansson, Klas & Jansson Ask, Alfons (2014). *Lärarutbildningen vid Malmö Högskola och deras arbete med Erasmus och studentmobilitet*. Malmö: Lärarutbildningen Malmö Högskola

Syftet med vår undersökning är att undersöka möjligheter och hinder för lärarstudenter vid Malmö Högskola att genomföra utbytesstudier genom utbytesprogrammet Erasmus. Studien har utgått ifrån följande frågeställningar: *Vilken bild ger några lärarstudenter vid Malmö Högskola av genomförandet av sina utbytesstudier med Erasmusprogrammet? Vilken bild ger Erasmuskoordinatören vid Malmö Högskola av deras arbete med lärarstudenters utbytesstudier? Vilken bild ges av människor som arbetar med internationaliseringsfrågor vid fakulteten lärande och samhälle på Malmö Högskola om utbytesstudiers betydelse för lärarstudenter?* För att kunna besvara frågeställningarna har vi använt oss utav forskning som rör bland annat lärarstudenters mobilitet, internationalisering och interkulturell kompetens. Denna tidigare forskning visar på låg mobilitet hos lärarstudenter samtidigt som det ställs nya krav på lärare i en allt mer internationaliserad värld.

Studien har genomförts med hjälp utav kvalitativa intervjuer med två lärarstudenter vid Malmö Högskola, som genomfört utbytesstudier genom Erasmusprogrammet samt en gruppintervju med personal vid Malmö Högskola. Genom vår insamlade empiri framkommer det från studenterna en positiv syn på deras utbytesstudier, de menar att de har påverkat dem både på ett personligt samt på ett professionellt plan. Däremot framkommer det att lärarutbildningen vid Malmö Högskola inte har ett tydligt arbetssätt för att utbytesstudier ska bli så utvecklande som möjligt för lärarstudenter.

Nyckelord: Studentmobilitet, internationalisering, Malmö Högskola, interkulturell kompetens, Erasmus

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	7
2 Syfte och frågeställningar.....	9
3 Litteraturgenomgång.....	10
3.1 Internationalisering och lärarutbildning.....	10
3.1.1 Internationaliseringens pedagogiska och politiska följder.....	10
3.1.2 Internationalisering som fenomen.....	11
3.2 Interkulturell utbildning.....	12
3.3 Lärarstudenters mobilitet.....	13
3.4 Erasmusprogrammet.....	16
3.5 Bolognaprocessen.....	17
4 Metod.....	19
4.1 Metodval.....	19
4.2 Urval.....	20
4.3 Genomförande.....	20
4.3.1 Intervjuer med studenter.....	21
4.3.2 Gruppintervju med personal på Malmö Högskola.....	21
4.4 Forskningsetiska överväganden.....	22
4.5 Validitet och reliabilitet.....	23
5 Analys/Resultat.....	24
5.1 Personlig bild av utbytesstudier från två lärarstudenter vid Malmö Högskola.....	24
5.2 Förutsättningar för utbyte.....	27
5.2.1 Svårigheter med tillgodoräkning av poäng efter utbytesstudier.....	27
5.2.2 Lämpliga mobilitetsfönster vid lärarutbildningen på Malmö Högskola.....	29
5.2.3 Internationaliseringsprocessen vid lärarutbildningen på Malmö Högskola.....	30
5.2.4 Eventuella utmaningar och hinder med utbytesstudier.....	32
5.3 Arbetar Erasmus på ett specifikt sätt med lärarstudenter?.....	34
6 Sammanfattning.....	36
7 Diskussion.....	38
7.1 Förslag till fortsatt forskning.....	39
Referenser.....	40

1 Inledning

Europa och västvärlden i stort har de senaste årtiondena präglats av en ökande internationalisering. Enligt Programkontoret (2013) beskrivs internationalisering oftast som samverkan och utbyte mellan olika länder. Målet är gemensam utveckling och det skall uppnås genom ett utbyte av kunskap, erfarenheter och idéer. För utbildningsväsendet innebär internationaliseringsprocessen ett större inflytande för utländska metoder, perspektiv och idéer på utbildningen utav nya lärare.

Ett exempel på förändring som präglas av internationalisering är Bolognaprocessen. Utbildningsdepartementet (2014) beskriver Bolognaprocessen som ett samarbete mellan 47 länder i Europa. Syftet med denna var att fastställa mål som gör samarbetet mellan länderna mer effektivt. Deklarationen efter Bolognaprocessen ”innehåller tre övergripande mål: att främja rörlighet, att främja anställningsbarhet, att främja Europas konkurrenskraft/attraktionskraft som utbildningskontinent” (2014, s.1). Dessa tre mål har präglat utbildningar på universitet och högskolor och de har mynnat ut i uppstarten utav flera samarbeten mellan högskolor och universitet i olika länder. De har också gett upphov till många program som stödjer studenter som vill studera en eller flera terminer i ett annat land som utbytesstudenter.

Den här studien behandlar ett utbytesprogram som heter Erasmus. Erasmus var ett program startat av Europeiska Kommissionen 1987 och har genom sin framgång påverkat den europeiska internationaliseringsprocessen och på så sätt banat väg för bland annat Bolognaprocessen. Programmet grundade sig på att ge studenter från olika länder i världen möjlighet att studera 3-12 månader av sin utbildning utomlands. Deras målsättning var främst att ge studenter nya perspektiv och bredare kunskaper samtidigt som man träffar människor från många andra delar av världen, men främst Europa.

Siebel och Mantel (2012) skriver att i och med att länder får tätare kontakter, ökad migration och framväxten av multikulturella samhällen väcks frågan om hur pedagogiska strategier skall hittas för att möta den ökande sociokulturella komplexitet som finns inom utbildningsområdet. Detta menar författarna har lett till uppkomsten av nya forskningsfält så som det vilket rör interkulturell kompetens. Den förändring internationaliseringen medfört anses också medföra nya krav på blivande lärare. Gobbo (2012) menar att utbytesstudier här fyller en viktig funktion i att göra det möjligt för lärarstudenter att utveckla dessa kompetenser. Interkulturell kompetens anses som ett

viktigt verktyg i det multikulturella klassrummet av flera forskare såsom Gobbo och Allemann-Ghionda (2012).

Den här studien undersöker två av Malmö Högskolas lärarstudenters upplevelser av sina utbytesstudier som de genomfört genom Erasmusprogrammet. Vi vill undersöka hur internationaliseringsarbetet på lärarutbildningen vid Malmö Högskola beskrivs och har genom intervjuer med ett par av skolans anställda försökt att närma oss ämnet. Då svenska klassrum i större utsträckning präglas utav multikulturalitet krävs det av framtidens lärare kompetenser för att skapa en inkluderande verksamhet, för alla. Studieområdet blir både intressant och relevant för de lärarstudenter som i framtiden har funderat på studier utomlands men också för de som har funderingar kring hur de ska möta en högre grad utav sociokulturell komplexitet. Erasmusprogrammet har möjlighet att vara ett utmärkt verktyg för att tillgodogöra sig kompetenser som efterfrågas starkt hos framtida lärare, det vi frågar oss är huruvida lärarutbildningen vid Malmö Högskola utnyttjar denna möjlighet till fullo.

2 Syfte och frågeställningar

Arbetets syfte är att undersöka vilka möjligheter och hinder det finns för lärarstudenter vid Malmö Högskola att genomföra ett Erasmusutbyte. I arbetet strävas det också efter att undersöka den bild personer som arbetar med internationella frågor på Malmö Högskola ger av internationaliseringsarbetet på lärarutbildningen vid samma lärosäte. Arbetet syftar också till att utforska den bild en person som arbetar som Erasmuskoordinator vid Malmö Högskola ger av sin verksamhet samt hur de arbetar specifikt för lärarstudenter. Med hjälp av detta samt forskning vill vi försöka ge en tydligare bild av vilka erfarenheter man kan tillgodogöra sig av utbytesstudier samt vilka fördelar dessa kan ge till framtida lärare. Våra frågeställningar är:

1. Vilken bild ger några lärarstudenter vid Malmö Högskola av genomförandet av sina utbytesstudier med Erasmusprogrammet?
2. Vilken bild ger Erasmuskoordinatorn vid Malmö Högskola av deras arbete med lärarstudenters utbytesstudier?
3. Vilken bild ges av människor som arbetar med internationaliseringsfrågor vid fakulteten lärande och samhälle på Malmö Högskola om utbytesstudiers betydelse för lärarstudenter?

3 Litteraturgenomgång

3.1 Internationalisering och lärarutbildning

Sieber & Mantel (2012) skriver om internationaliseringen av lärarutbildningen, något som de i sin text menar det pågår en bred och nyanserad diskussion om. Vikten av en internationaliserad lärarutbildning sägs ha ökat och detta beroende på två faktorer: det faktum att internationaliseringsprocessen generellt har intensifierats de senaste årtionden samt att lärare ses som/är en av de viktigaste faktorerna för att ge en högkvalitativ utbildning för alla. Författarna gör en distinktion mellan internationalisering som fenomen och internationaliseringens pedagogiska och politiska följder.

3.1.1 Internationaliseringens pedagogiska och politiska följder

Följder av internationalisering kan ses i de aktiviteter, verksamheter och beslut som gynnar internationalisering och de återfinns i ett brett spektrum av områden inom den högre utbildningen (2012). Artikelförfattarna beskriver sju huvudteman som figurerar inom forskningen om internationalisering av högre utbildning: studenter och akademisk personals mobilitet; ömsesidig påverkan mellan utbildningssystem; en internationalisering av innehållet i undervisning, inläring och forskning; institutionella strategier för internationalisering; kunskapsutbyte; samarbete och konkurrens samt nationella och överstatliga principer för den högre utbildningens internationalisering. Som redan poängterats påverkar internationaliseringen den högre utbildningen på ett brett antal områden. I den definition av internationalisering på nationell-, sektions- och institutionsnivå som Sieber och Mantel (2012) presenterar framgår denna bredd. Begreppet definieras som “the process of integrating an international, intercultural or global dimension into the purpose, functions or delivery of post-secondary education” (2012, s. 6). Här tas den interkulturella dimensionen upp, detta är ett fält som kommit att få en framträdande roll inom fältet för lärarutbildning. Många forskare undersöker frågor som rör lärares interkulturella kompetens samt hur lärare går till väga för att föra in dessa dimensioner i sin undervisning. Författarna hävdar att detta forskningsfält kan ses som ett svar på internationaliseringsprocessen. I och med att länder får tätare kontakter, ökad migration och framväxten av multikulturella samhällen väcks frågan om hur pedagogiska strategier skall hittas för att möta den ökande sociokulturella

komplexitet som finns inom utbildningsområdet. Vi kommer längre ner i texten skriva mer om interkulturell utbildning samt interkulturell kompetens.

Sieber och Mantel menar att antalet frågor kring interkulturell kompetens påvisar, inte enbart en jakt efter lösningar på pedagogiska utmaningar i en alltmer internationaliserad värld, utan också den speciella position lärarutbildningar har som institution. Traditionellt sett har lärarutbildningen varit lokalt fastnaglad och riktad nästan enbart mot den lokala arbetsmarknaden och lokala behov. Nu kan man istället prata om en internationell lärarutbildning. Vad man menar med det kan variera från vad som erbjuds utav internationella skolor till breda och omfattande begrepp för en utbildning mot ett globalt medborgarskap, både i hemland och utomlands. Den efterfrågan av kompetenser som ställs på lärare idag kan därmed sägas ha förändrats från enbart ett lokalt perspektiv till att också inkludera ett internationellt och globalt perspektiv.

3.1.2 Internationalisering som fenomen

Sieber och Mantel (2012) beskriver hur internationalisering har präglats av flera olika beståndsdelar. De beskriver dem som: närmre och tätare kontakter mellan pedagoger och det offentliga skolväsendet, ökad intensitet när det gäller utbyten och interaktioner och en spridning av sociala och pedagogiska modeller och strukturer, en spridning som skett över lokala, regionala och nationella gränser.

De skriver också om hur, i modern tid, utbildning och lärarutbildning haft en nära koppling till nationalstaten. Utbildningens viktiga roll i samhället poängteras. Vad som nämns är: utbildningens relation till nationalstatens uppbyggnad, relationen mellan utbildning och regering, mellan utbildning och konstruktionen av ett medborgarskap samt den roll utbildning har för ekonomin. Utbildning ses som en nyckelkomponent i reproduktionen och legitimeringen av den moderna nationalstaten. I skolan fostras barn och unga in i den kulturella kontext som hemlandet utgör. Denna, för nationalstaten, viktiga roll hos utbildningen har lett till att det är staten som utformar, kontrollerar och till största delen finansierar utbildningsväsendet och lärarutbildningar. Med internationalisering och globalisering utav utbildningsväsendet kommer en minskad autonomi för nationalstaten. Tidigare har utbildningen kunnat utformas utifrån enbart nationella intressen men måste nu vika sig för internationella processer. När idéer om samt system och metoder för utbildning överförs från en kontext till en annan blir de

bemötta med motstånd, stöd, modifieringar och på så sätt anpassade till den lokala kontexten i samband med att de förs in i den mottagande institutionen/organisationen. Författarna pekar här på att överförsl av utbildningssystem sällan är en smidig process, det är också svårt att förutse utkomsten. Detta beror på komplexiteten i ett utbildningssystem. Varje system befinner sig i en kontext som präglas av ett unikt historiskt, politiskt och socialt arv. På samma sätt som att varje utbildningssystem är uppbyggt på ett specifikt vis med aktörer som, mer eller mindre kraftigt, kan antingen stödja eller störta främmande idéer som skulle kunna integreras. (Sieber & Mantel 2012)

3.2 Interkulturell utbildning

Allemann-Ghionda (2012) talar om interkulturell utbildning och beskriver det som:

The core idea of intercultural education, as it is understood today, is that the sense of belonging to a particular culture (not only in terms of ethnicity but also in a broader sense) and, consequently, sociocultural differences, as well as the resulting diversity and challenges regarding human communication, should not be neglected. (Alleman-Ghionda 2012, s.3)

Allemann-Ghionda menar att dessa aspekter är både socialt och pedagogiskt relevanta och att de borde ges stort utrymme inom utbildningsväsendet. Vidare menar hon att interkulturell utbildning är inskrivet i ett paradigmskifte som skett i slutet av 60- och 70-talet. Stora kunskapsteoretiska och metodologiska förändringar ägde rum inom samhällsvetenskapen, bland annat *den lingvistiska vändningen*, uppkomsten av kvalitativ forskning, utvecklandet av idéer om *kulturrelativism* samt länkar mellan sociala bakgrunder och språkanvändning. Huvudmålet med att lära ut interkulturell utbildning är att utbilda individer att uppfatta och erkänna språklig och sociokulturella skillnader genom en ökad känslighet mot sociala och etniskt baserade fördomar, konflikter och missförstånd (rasism, xenophobia).

Interkulturell kompetens beskrivs av Allemann-Ghionda som en kombination av kunskap och färdigheter som gör det möjligt för individer att reagera på andra kulturer med en förståelse och tolerans, istället för oförstånd, irritation och opassande beteende. De som har interkulturell kompetens kan kommunicera och handla på sätt som gör att de kan bidra aktivt i effektiv kommunikation i situationer där tvetydighet kan uppkomma.

Allemann-Ghionda (2012) skriver att den historiska utvecklingen av formell utbildning har analyserats av forskare och från början har den varit både monokulturell och mononationell. Sedan 2000-talet har interkulturella och internationella perspektiv kommit att bli en del av förändringar inom utbildningspolitiken. Bland annat skriver hon att undervisning som är flerspråkig har blivit ett sätt att uppnå interkulturell kompetens. I vissa länder ser man flerspråkig utbildning som ett sätt att få djupare kunskap och att man utvidgar sitt medvetande om andra språk och på så sätt förbättrar man sin interkulturella kompetens. Inläringen av interkulturell kompetens är helt beroende av lärarens förmåga att lära ut denna sagda kompetens. Frågan är hur lärarstudenter och lärare på bästa sätt ska införskaffa sig interkulturell kompetens och hur det ska implementeras i lärarutbildningar. Något som har skapat kontroverser är hur man ska få in interkulturella perspektiv i lärarutbildningarna. Vissa menar att man bör ha interkulturell kompetens som ett enskilt ämne i lärarutbildningarna medan andra menar att ämnet borde få genomsyra utbildningens alla delar. Målet som satts upp om internationalisering i den högre utbildningen inom Europa, genom program som till exempel Erasmus ökar pressen på att implementera mål om internationalisering och interkulturell kompetens i läroplanerna menar Allemann-Ghionda.

3.3 Lärarstudenters mobilitet

Goetz, Jaritz, Oser (2011) skriver i sin antologi om vilka fördelar samt vilka utmaningar mobilitet inom lärarutbildningar kan föra med sig. Syftet med boken var att få en tydligare bild av varför det är ett så lågt antal lärarstudenter som väljer att åka på utbytesstudier. Därefter lägger de fram förslag på vad som kan göras för att motverka de eventuella utmaningar som utbytesstudier för lärarstudenter för med sig.

Oser (2011) skriver att en av de förväntade fördelarna med utbytesstudier är tillgodogörande av interkulturella kompetenser och han menar att det är viktigt att ställa sig frågan om hur man kan integrera detta i läraryrket. Han refererar till en studie som gjordes 2001, där lärarstudenter i slutet av sin utbildning blev tillfrågade om hur mycket de har lärt sig om hur man integrerar utländska elever i skolan. Det visade sig att hela 68% ansåg att de inte hade fått möjlighet att lära sig detta under sin utbildning, medan 22% endast hört hur detta sker utifrån teoretiska perspektiv och endast 2% ansåg att de hade tillräckliga kunskaper om vilka kompetenser som krävs för att integrera elever med utländsk bakgrund i skolan. Oser nämner en aspekt som han anser är viktig för möjliggörande av interkulturellt lärande. Han menar att det är viktigt att man ändrar sin

kontext, detta för att bidra till att man tvingas till att se saker med andra ögon. Något han menar är viktigt för interkulturellt lärande. Han gör en liknelse med etnografer, som arbetar med att undersöka frontlinjen i en kultur. Både det man kan se på ytan men även på ett djupare plan. Hans hypotes och önskan är att lärarstudenter ska bli *pedagogiska etnografer*, det vill säga att studenterna söker nya insikter i en annan pedagogisk värld som de sedan kan ta med sig i sin framtida roll som lärare.

I antologin diskuterar Jaritz (2011) också ett koncept som tagits fram vid en lärarutbildning i Schweiz för att öka mobiliteten hos lärarstudenter samt lärarstudenternas kunskaper om internationalisering. År 2005 byggde skolan upp ett internationellt samarbete samt integrerade utbytesprogram i deras kandidatexamen för utbildningen av grundskollärare. De ansåg att detta var ett viktigt redskap för att öka förståelsen för internationalisering. De hade genom noggrann planering gett sina studenter möjligheten att studera en termin någon annanstans i Schweiz eller utomlands. Studenterna tilläts göra detta utan några negativa konsekvenser, som till exempel att läsa in poängen efter avslutad utbildning. Enligt mätningar på andelen studenter på PHGT (det Schweiziska universitetet) som valde att göra en utbytestermin var märkbart högre än lärarstudenter runt om i Europa, däribland Sverige. Första året åkte hela 16% av deras lärarstudenter på en utbytestermin och det tredje året var det hela 18%.

I kapitlet *Developing a Culture of (Inter)national Mobility in Initial Teacher Training: Expectations, Limitations and Ways Forward* tar Jaritz (2011) upp vad man förväntas ta med sig ifrån sina utbytesstudier samt vilka begränsningar som kan finnas. Jaritz skriver:

Generally, exchange programmes seek to provide opportunities for students to develop skills in relation to other societies and cultures and to expand their horizons. They are designed to give student teachers opportunities for experiential learning to improve their academic, personal and career development. (Jaritz 2011, s. 12)

Mobilitetsprogram som till exempel Erasmus ses som en nyckel till att dessa ska mål ska uppfyllas och man tror att de har en hållbar påverkan att uppmuntra ett livslångt lärande och professionell mobilitet. Andra positiva utgångar man förväntar att studentmobilitet för med sig är att man lär sig olika utbildningssystem och pedagogiska förhållningssätt samt att man ökar sina kunskaper om sitt studieområde. Ytterligare mer förväntar man sig att kvalitén och kompetensen man utvecklar leder till att

lärarstudenterna i sin framtida roll som lärare lär sig att tackla nya utmaningar och anpassa sig snabbt till en ny miljö och nya kulturella inställningar.

Jaritz tar upp att det krävs stora förberedelser och vägledning för att dessa uppsatta mål ska kunna uppfyllas. Han menar att många universitet följer en *paradoxal politik* där universiteten och högskolorna uppmuntrar till studentmobilitet för strategiska och politiska skäl men däremot gör de väldigt lite för att förbereda och vägleda de studenter som åker på utbytesstudier, för att få bästa möjliga effekt från sina studier utomlands. Utan dessa förberedelser och denna vägledning menar Jaritz att studenterna blir lämnade ensamma under sina utbytesstudier, där studenterna endast har sina egna etnocentriska synvinklar (man betraktar världen ifrån sin egen plats) och den önskade utvecklingen från ett *monokulturellt* perspektiv till ett *interkulturellt* perspektiv, sannolikt kommer bli begränsad. Många studenter som varit på utbytesstudier menar att det har haft liten möjlighet till att möta de inhemska studenterna i studielandet och istället är det vanligt att internationella studenter och Erasmusstudenter formar egna grupper.

En lika viktig punkt som det ovan nämnda är att ha en noggrann uppföljning i slutet av en mobilitetsperiod och den uppföljning som bedrivs på universiteten i dagsläget ofta är väldigt ytliga och tillåter inte studenterna att analysera vilka professionella, sociala eller personliga kompetenser de har fått. För att studenten ska ha möjlighet att överföra sina förvärvade erfarenheter och kompetenser till sin utbildning i hemlandet, samt deras framtida karriärer som lärare krävs det reflektioner och analyser som inte är alltför ytliga. Jaritz påpekar att det är viktigt att reflektera under och efter sina studier utomlands, en brist på detta kan leda till att stereotypiska synvinklar av ”de andra” förstärks när huvudsyftet är att möta andra människors tankar och att bryta ner fördomar.

Efter en enkät som PHGT tog fram, innehållande sex frågor till ett antal av deras studenter som varit på utbytesstudier, ville de ta reda på anledningar till varför deras studenter ville studera utomlands samt vad de kände att deras utbytesstudier hade gett dem utifrån ett personligt och professionellt plan. En av huvudanledningarna, på ett för studenterna professionellt plan, var att utveckla sina språkliga kunskaper. Däremot var det nästan lika många som hade mer personliga anledningar att åka på utbytesstudier, till exempel, att de vill studera på en annan plats, eller att få nya odefinierade erfarenheter, vilket kan bidra bredda deras vyer. (Jaritz 2011)

3.4 Erasmusprogrammet

Erasmusprogrammet, som snart funnits till i trettio år, beskrivs utav Feyen och Krzaklewska (2013) som ett av den europeiska unionens mest populära och synliga initiativ. När programmet etablerades 1987 var det elva länder som var anslutna till, samt 3244 studenter som genomförde utbytesstudier med, Erasmus. År 2012, tjugofem år efter etableringen av programmet, var det 230,000 studenter från över 4000 lärosäten som genomförde ett Erasmusutbyte, på tre till sex månader, per år. Nästan tre miljoner studenter har deltagit i utbytesprogrammet. Enligt EU självt (2012) har Erasmus utvecklats till att bli världens mest välkända samt största utbytesprogram. Programmet fick sitt namn från den holländska vetenskapsmannen Erasmus Desiderius (1465-1536). Desiderius var humanist och filosof, han både arbetade och levde i flera delar utav Europa. Det faktum att Desiderius kom att resa mycket i Europa på sin jakt efter kunskap har fått symbolisera det vetenskapliga och kulturella utbyte som Erasmusprogrammet möjliggör. (Feyen & Krzaklewska 2013)

Enligt EU (2012) är fördelarna som kommer med utbytesstudier en rad kompetenser. Dessa kompetenser sägs vara; förbättrade språkliga kunskaper, förmågan att förstå annorlunda perspektiv och kulturer vilket i sig sägs leda till att studentens självförtroende och tillförlit till sina egna förmågor stärks samt att hen blir mer kulturellt medveten. Feyen och Krzaklewska (2013) poängterar att trots utbytesprogrammets tydliga framgångar finns det mål som inte uppnåtts. Ett mål som den Europeiska Kommissionen satt upp för Erasmus var att 10% av studenterna inom den Europeiska Gemenskapen skulle delta i Erasmusprogrammet. Det målet uppnås inte utan år 2012 var det 4% av alla studenter från de 33 deltagarländerna som mottog Erasmus-stipendiet under sin studietid. Programmet har också haft problem med tillgänglighet, speciellt för studenter från socialt missgynnade förhållanden. Ytterligare svårigheter har Erasmus haft med att öka kontakten mellan Erasmusstudenter och lokala studenter vid värduniversiteten samt med att få akademiska prestationer i utlandet godkända.

Trots detta menar författarna i sin överblick över Erasmusprogrammet (2013) att Erasmus haft en ökande påverkan i EU när det kommer till internationellt samarbete mellan universitets- och högskoleinstitutioner men också mobiliteten hos europeiska studenter. Programmets framgång menas ha banat väg för bland annat Bolognaprocessen, införandet av ECTS samt internationalisering och generell förbättring av högskolesystemet i Europa.

Erasmusprogrammet startades i syfte att tillhandahålla studenter möjligheten att studera i ett land inom Europeiska Unionen, vissa undantagsländer som står utanför unionen har tillkommit, till exempel Turkiet, Schweiz och Norge. Programmet riktar in sig på gränsöverskridande samarbete mellan länderna för att underlätta internationella studier och de vill ge studenter möjligheter till att få erfarenheter av andra europeiska länders studiekultur samt kultur i allmänhet. Erasmusprogrammet har också som mål att bygga broar mellan de europeiska ländernas utbildningar för att minska klyftorna mellan dem. Studenter ges möjlighet att under sin utbildning studera mellan 3-12 månader i ett annat europeiskt land. Studenter som väljer att studera genom Erasmus kan ansöka om ett stipendium som ska täcka till exempel resan till och från studielandet och levnadsomkostnader.

Erasmus+ är en ny version av Erasmusprogrammet som samlar sju av EU:s program, rörande utbildning och verksamhet riktad mot ungdomar, under samma tak. Europeiska kommissionen (2014) skriver att EU har valt att satsa 14,7 miljarder euro under en 7-årsperiod. Det är en ökning på 40 % jämfört med Erasmusprogrammets tidigare budget. Med dessa pengar planerar EU att låta 4 miljoner européer att studera, praktisera, få arbetslivserfarenhet och/eller utföra volontärarbete.

3.5 Bologna processen

Andersson (2008) skriver om Bologna processen som bildades efter ett antal möten mellan europeiska ministrar. Huvudsyftet med processen var att etablera ett gemensamt europeiskt område för högre utbildning. Under 2007 hade 45 länder i Europa valt att ansluta sig till Bologna processen. Ett av målen var att få länderna att närma sig varandra i ett likartat ramverk för studiekvalifikationer och studiesekvenser, samt en etablering av ett mobilt område för studenter och lärare. Bland annat bestämde man att starta ett gemensamt examenssystem (ECTS).

Efter mötet i Bologna har man fokuserat mer på att få en fördjupad integrationsprocess i syfte att lägga grunden för ett livslångt lärande. Man utgår ifrån sju aspekter som Bologna processen verkar för:

- (A): En högre utbildning baserad på kandidat- magister- och doktorsexamen.
- (B): ECTS-betyg inom högre utbildning.
- (C): Introduktion av ett examenstillägg
- (D): Konsekvent stimulans av de tre aspekterna ovan.
- (E): Inrättandet av nationella ramverk för studiekvalifikationer.

- (F): Länder ska erbjuda internationella examina av samgående singel typ (dvs. en examen som är tilldelad av minst två högre utbildningsinstitutioner i form av ett examenscertifikat), gemensamma eller dubbla examina.
- (G): Kvalitetssäkring
(Andersson 2008, s. 17)

Dessa aspekter är uppsatta för att bland annat göra det enklare för lärare och studenter att kunna studera, praktisera och/eller arbeta inom Europas gränser. Genom att införa ett gemensamt examenssystem innebär det till exempel att ländernas universitet utgår ifrån samma system. En aspekt som även nämns i Bolognadeklarationen är att det ska bli lättare att tillgodogöra sig de kurser man väljer att studera i ett annat europeiskt land. Detta leder till att det blir enklare för studenter att utföra exempelvis utbytesstudier samt att universitet och högskolor kan förbättras genom att influeras av varandra och ett utbyte av kunskap och erfarenhet sker mellan länderna. Det krävs då att kvalitén på de europeiska utbildningarna håller en hög nivå vilket ställer krav på de länder som vill vara en del av Bolognaprocessen.

4 Metod

I kapitlet som följer berättar vi om vårt val av metod, urval av informanter samt genomförandet av undersökningen. De etiska övervägningarna som studien medfört tas upp och kapitlet avslutas med en reflektion kring studiens reliabilitet och validitet.

4.1 Metodval

För att svara på studiens frågeställningar valde vi att använda en kvalitativ metod i form utav semistrukturerade intervjuer samt en gruppintervju. Alvehus (2013) beskriver kvalitativ metod som en metod vilken betonar vikten av att intressera sig för det människor upplever som viktigt, att verkligheten konstrueras och påverkas av de som lever och agerar i den. Meningar och innebörder anses vara av större intresse än statistiska samband. En utgångspunkt inom ett kvalitativt arbetssätt är att världen är komplex och syftet när man arbetar kvalitativt är inte att förenkla världens komplexitet utan snarare peka på det komplicerade och mångfasetterade.

Studien har formen utav en fallstudie, Alvehus beskriver fallstudier som “en smidig metod för att komma närmare ett fenomen och kunna studera det på djupet” (2013, s. 79). Fenomenet som undersökts i den här studien är Malmö Högskolas lärarstudenters mobilitet genom Erasmusprogrammet. Med hjälp utav *semistrukturerade intervjuer*, det vill säga intervjuer där enbart några öppet formulerade frågor eller bredare teman fått styra samtalet (2013), har empiri samlats in från lärarstudenterna. De i förväg formulerade frågorna eller bredare teman lyfts fram i intervjun i den takt som passar i samtalet. Med följdfrågor kunde vi få informanten att fördjupa sina tankar eller svar. Intervjuerna spelades in med hjälp utav en diktafon och sedan transkriberades intervjuerna och jämfördes med varandra i tanke om att hitta liknande drag i informanternas berättelser.

De anställda vid Malmö Högskola intervjuades samtidigt vid en *gruppintervju*. Från början var det inte vår intention att använda oss utav en gruppintervju utan det beslutet togs i samband med att vi fick kontakt med informanterna. Tanken var från början att det enbart skulle intervjuas en person som arbetar med internationalisering och/eller utbytesstudier för lärarstudenter vid Malmö Högskola. Det visade sig dock att tre personer ville ställa upp och att de gärna genomförde intervjun vid samma tillfälle, på grund av praktiska skäl. Vi tog då beslutet att genomföra en gruppintervju. Trost (1997)

menar att det finns en del nackdelar med att intervjua flera personer samtidigt. Till exempel kan de tystlåtna hamna i skymundan medan de pratglada kan komma att ta över situationen samtidigt som det lätt blir dålig stämning om man som forskare försöker tysta ner de mer pratsamma. Det upplevdes dock som att fördelarna av att få ett större empiriskt material i form utav tre personers utsagor istället för en vägde tyngre än de nackdelar som vi såg med att använda oss utav en gruppintervju. Gruppintervjun spelades också in med diktafon och materialet transkriberades vid ett senare tillfälle för analys.

4.2 Urval

Den empiri vi har använt oss av i vår analys har hämtats från kvalitativa intervjuer samt en gruppintervju. Informanterna består av: två lärarstudenter vid Malmö Högskola som genom Erasmusprogrammet genomfört en utbytestermin samt tre personer vilka arbetar med Erasmusprogrammet och internationaliseringsfrågor vid Malmö Högskola.

Eftersom studien fokuserar på Erasmusprogrammet var det ett krav att lärarstudenterna vi intervjuade hade genomfört någon form utav utbytesstudier genom Erasmusprogrammet. Vi fick en lista från Malmö Högskola med lärarstudenter som genomfört en utbytestermin och skickade mail till alla studenter på listan och frågade vilka som kunde tänka sig att ställa upp på intervju. Totalt var det två som ställde upp.

De anställda vid Malmö Högskola valdes på grund av att de dagligen arbetar med internationaliseringsfrågor och Erasmus samt att de gjort detta med lärarstudenter. Tanken var från början att genomföra en intervju med enbart en person med dessa erfarenheter men genom att prata med en anställd vid Malmö Högskola fick vi kontakt med två av hans kollegor. Vi intervjuade dessa två personer, samt hen som hjälpt oss med att hitta lämpliga informanter, i en gruppintervju.

4.3 Genomförande

I samband med att vi kontaktade informanterna berättade vi om studiens syfte och frågade ifall de ville delta. Vi intervjuade först de två lärarstudenterna var för sig, båda intervjuerna spelades in med diktafon. Vid ett senare tillfälle genomfördes gruppintervjun med de tre personer som arbetar på Malmö Högskola, också denna intervju spelades in med hjälp utav diktafon. Att intervjun med studenterna skedde först var inget som direkt planerats utan det skedde i den ordning som informanterna hade möjlighet.

4.3.1 Intervjuer med studenter

Inför intervjuerna med studenterna hade vi enbart några öppett formulerade frågor och bredare ämnen, att diskutera, nedskrivna. Vi ville ställa frågor som gav möjlighet till öppna svar där informantens upplevelser får ta stor plats. Med hjälp av följdfrågor och dessa bredare teman försökte vi på ett så objektivt vis som möjligt nå studentens egna erfarenheter. Alvehus (2013) hävdar att intervjuaren vid en semistrukturerad intervju måste vara aktiv, både i sitt lyssnande och frågande. Han menar att följdfrågor, uppmuntrande läten/gester eller enbart tystnad kan spela en roll i vilket typ av material man får med sig från en intervjusituation. Enbart med sin närvaro påverkar intervjuaren inriktningen på intervjun, vilka frågor som ställs och hur de ställs påverkar de svar som informanterna ger. Detta var något vi visste inför intervjuerna och något som vi ständigt hade i åtanke under dem.

Vi valde att båda vara delaktiga i intervjuerna, detta eftersom vi båda var nybörjare när det kom till intervjuteknik och vi såg den andra som ett stöd för att inte missa att fråga viktiga följdfrågor. En annan anledning var att vi skulle kunna använda oss utav samma följdfrågor i de olika intervjuerna. Risken med att vara två som intervjuar är, menar Trost (1997), att informanten känner sig i ett underläge, att det blir en maktfaktor. Trost skriver dock att två intervjuare kan underlätta för informanten innan hen lyckats bygga upp ett förtroende. Intervjuerna varade mellan tjugofem och fyrtio minuter. Den första intervjun genomförde vi på Malmö Stadsbibliotek och den andra på Malmö Högskola. En diktafon användes för att spela in intervjuerna som senare transkriberades för vidare analys.

4.3.2 Gruppintervju med personal på Malmö Högskola

Vi hade samma tankegång inför gruppintervjun som inför de enskilda intervjuerna; bara öppett formulerade frågor och övergripande områden att prata om. Detta för att kunna ställa följdfrågor och låta informanterna synas så mycket som möjligt och för att låta informanternas erfarenheter styra samtalet. Också i den här intervjun var vi båda deltagande. Det som skiljde den här intervjun från de som vi tidigare genomfört var att denna var en gruppintervju. Enligt Trost (1997) borde man när man genomför gruppintervjuer ha i åtanke att personerna som intervjuas påverkar varandra och man kan få vad Trost kallar för "majoritetssynpunkter" (1997, s. 45). Detta är åsikter som gruppen i sin helhet presenterar men som kanske inte hade uppstått vid enskilda

intervjuer med informanterna. Vi valde att genomföra en gruppintervju, trots de nackdelar som kan ses, för att få ett så stort empiriskt material som möjligt. Vi ansåg att det var bättre för studien att få tre personers berättelser och åsikter istället för en persons. Intervjun, som ägde rum på Malmö Högskola spelades in med diktafon för att senare transkriberas.

4.4 Forskningsetiska överväganden

I och med att vi genomfört intervjuer fanns det ett antal etiska överväganden som vi varit tvungna att ta hänsyn till. Vetenskapsrådet (2002) listar fyra krav som ställs på en forskare och de är ”informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.”(2002 s. 6)

Informationskravet innebär att man som forskare har en skyldighet att informera undersökningsdeltagare om vad det är för roll de kommer att ha i undersökningen samt att det är frivilligt och att de har rätt att avbryta sitt deltagande när som helst. Den här informationen har vi skrivit i den skriftliga förfrågan som skickades ut till de potentiella intervjupersonerna. Samtidigt meddelade vi undersökningsdeltagarna om att vi hade för avsikt att spela in intervjun med ljudupptagningsutrustning.

Samtyckeskravet innebär att man som forskare borde få ett godkännande från de personer som ska vara med i studien innan man genomför till exempel observationer eller intervjuer. Det här kravet är ingenting som varit problematiskt för oss, när intervjuerna genomfördes hade informanten visat sitt samtycke till att delta antingen via e-mail i förväg eller genom det faktum att hen dök upp för att bli intervjuad.

Konfidentialitetskravet innebär att vi kom att behöva behandla all information om individerna med yttersta försiktighet, enbart vi som arbetar med studien skulle veta deras riktiga identitet vilket ställde krav på hur vi förde anteckningar och presenterar dessa.

Nyttjandekravet innebär att den information som man samlar in om en person inte får användas med kommersiella eller icke-vetenskapliga syften utan enbart för forskning. Eftersom vi fått mycket material om personliga tankar, upplevelser och berättelser är detta ett krav som vi tagit på stort allvar samtidigt som vi inte ser vad materialet skulle kunna användas till förutom som en del i vår studie.

I och med gruppintervjun dök det upp ett etiskt problem, som Trost (1997) presenterar, gällande tystnadsplikt. Vi som intervjuare lyder under tystnadsplikten men det gör inte de som blir intervjuade. Det leder till att vad en viss person sagt/uttryckt kan

komma att användas mot hen. Då de personer vi intervjuat: alla arbetar på samma arbetsplats; att de, oss veterligen, har goda relationer till varandra samt det faktum att de själva föreslog en gruppintervju - ansåg vi att risken för att detta skulle leda till ett problem inte var särskilt stor.

4.5 Validitet och reliabilitet

Då vi valt att använda oss utav semistrukturerade intervjuer som sedan transkriberats har gett oss ett relativt stort material. Vi har sedan, med hjälp av den tidigare forskning vi valt ut, analyserat materialet. Detta leder till att studien hade varit svår att upprepa, speciellt om man förväntar sig att få samma resultat. Alvehus (2013) menar att vi i tolkningsprocesser "aktivt väljer ut delar av verkligheten och sätter in dem i ett specifikt sammanhang, i allt från det att vi observerar och skriver ner våra intryck från fältet till att vi presenterar materialet för läsaren" (2013, s. 122). Detta medför att forskaren sätter sin personliga prägel på alla av studiens delar. Vi har i arbetet gjort vårt yttersta för att vara objektiva men i slutändan är vi ändå människor som vars åsikter och känslor ibland undermedvetet påverkar vårt arbete. Alvehus menar att kravet på upprepningsbarhet som kommer med kravet på validitet ter sig relativt egendomligt för en kvalitativ studie då forskaren är en aktör i processens alla delar. Det vill säga att om en annan person skulle intervju våra informanter igen så skulle de säkerligen inte få samma svar.

Det faktum att enbart två lärarstudenter vid Malmö Högskola har ingått i vår studie gör att resultatet inte kan ses som allmängiltigt för hela högskolan eller lärarutbildningen. Vi har gjort en tolkning utifrån den empiri vi lyckats samla in, den tolkningen må se annorlunda ut ifall den genomförs av någon annan, vid ett annat tillfälle, med andra informanter. Målet med studien har inte varit att beskriva hur utbytesstudier upplevs av alla lärarstudenter i Sverige, inte ens alla lärarstudenter vid Malmö Högskola.

5 Analys/Resultat

Vi har gjort intervjuer med två lärarstudenter vid Malmö Högskola som har gjort minst en termins utbytesstudier. Syftet med intervjuerna har varit att ta del av vilka erfarenheter de har fått från sina utbytesstudier. I utdragen från intervjuerna kommer vi att kalla den lärarstudent som vi intervjuade först för LS1 och den vi intervjuade sist för LS2.

Efter dessa intervjuer har vi också gjort en gruppintervju med tre personer: en person som arbetar på det internationella sekretariatet vid Malmö Högskola samt som Erasmus-koordinator (kallas härnäst för EK) för Malmö Högskola, en person som arbetar som internationell handledare (kallas härnäst för IH) på fakulteten lärande och samhälle på Malmö Högskola samt en person som arbetar som internationell koordinator (kallas härnäst för IK) på samma fakultet.

Den empiri vi samlat in från intervjuerna har vi sedan analyserat och försökt koppla ihop intervjuerna med varandra samt med litteratur och forskning vi läst.

5.1 Personlig bild av utbytesstudier från två lärarstudenter vid Malmö Högskola

De två lärarstudenter vi intervjuade fick ge sin personliga bild av hur deras utbytesstudier hade varit och vilka erfarenheter det gett dem. Överlag var båda två mycket positiva till sina utbytesstudier och de menade att de hade fått med sig en hel del kunskap och erfarenhet som har hjälpt dem i deras arbete som lärare/framtida lärare och deras tid utomlands i en annan utbildningsmiljö har skapat nya perspektiv på begreppet utbildning. De poängterade också att de erfarenheter de fått från sina utbytesstudier upplevdes som omöjliga att få i Sverige och att det har spelat stor roll om hur de ser på sin yrkesroll samt hur de agerar och tänker i lärarrollen. En av lärarstudenterna vi intervjuade uttryckte att tiden utomlands gav mycket mer än den tiden som hen studerade motsvarande ämne i Sverige:

Jag hade önskat att jag hade pluggat hela min engelska-period i Holland för det känns som att jag hade blivit en mycket bättre lärare än dom andra åren jag pluggade i Malmö, det gav mig mycket mer.
(LS2, 2013-10-22)

Studenten menade att den engelskakurs hen studerade i Holland gav mer och nämnde i intervjun att det var utformat på ett sätt som enligt hen var bättre anpassad till hens yrkesroll, bland annat var pedagogiken inbakad i kurserna. En anledning till att hen ville läsa hela sin engelska-period i Holland var att när det var dags att komma tillbaka till Sverige och fortsätta läsa engelska här blev det problem. Bland annat var det en helt annan typ av undervisning och engelskan som studerades i Sverige var mer ren engelska och enligt hen var den inte anpassad till läraryrket på samma sätt som den var under studietiden i Holland. Detta skapade ett avbrott i studierna och gjorde det svårt att anpassa sig till det som skulle läsas i Sverige.

En annan punkt som vi noterade i intervjuerna med lärarstudenterna var att de båda påpekade att de utvecklades mycket på ett personligt och socialt plan.

LS2: För alla, alla yrken tror jag att man utvecklas jättemycket som person. Just man får ett annat språk, man upplever en annan kultur, man får se ett helt annat lärosätt.
(LS2, 2013-10-16)

Hen menar att förändringarna som uppkommer när man studerar i ett nytt land är det som utvecklar en på ett personligt plan. Hen nämner några aspekter; att man får tala ett annat språk, uppleva en annan kultur och nya lärosätt som skiljer sig mycket från ens studier i hemlandet. De båda uttryckte att dessa aspekter hade haft en stor personlig inverkan på dem och det hade varit svårt att utvecklas på samma sätt i Malmö. Jaritz (2011) refererar till en enkät där lärarstudenter, som genomfört utbytesstudier fick frågan om vad som gynnat dem mest under tiden de var borta. De aspekter som de ansåg hade gynnat dem mest var; erfarenhet/personlig utveckling, personliga kontakter, förbättrade språkkunskaper samt en förstärkning av interkulturell kompetens. Jaritz tar upp förväntade effekter och/eller möjligheter som Europeiska Kommissionen förväntar sig att utbytesprogram ska föra med sig:

Generally, exchange programmes seek to provide opportunities for students to develop skills in relation to other societies and cultures and to expand their horizons. They are designed to give student teachers opportunities for experiential learning to improve their academic, personal and career development. (Jaritz 2011, s. 12)

Dessa förväntningar stämmer till viss del överens med vad lärarstudenterna vi intervjuat säger. Bland annat att de nämner den personliga utvecklingen som deras utbytesstudier

fört med sig. Det finns möjlighet till många gynnsamma och önskvärda effekter med studentmobilitet. Jaritz (2011) skriver att de flesta lärarutbildningar är nationellt styrda och kräver att man följer läroplanen i ens eget studieland. Hon utvecklar det vidare till att en brist på förtroende och tillit till andra lärarutbildningar leder till att många lärarstudenter tvingas förlänga sina studier i hemlandet om de väljer att åka på utbytesstudier. De akademiska krav som ställs från ens hemuniversitet/högskola kan komma i vägen för studenter som vill genomföra utbytesstudier och som vi tidigare nämnt är det inte enbart akademiska fördelar som man förväntas tillförska sig från utbytesstudier. Självklart är akademiska krav en viktig aspekt vid utbytesstudier men det är också en förlust ifall studenter går miste om den personliga och professionella utveckling som en utbytestermi n kan medföra.

I *Läroplanen för grundskolan* (2013) hittar man den svenska skolans värdegrund som poängterar att det svenska samhällets internationalisering och det ökade flödet av olika kulturer ställer högre krav på anställda inom skolan. Bland annat att öka förståelsen för andra människors kulturer och värderingar samt att kunna se värdet i att leva i ett multikulturellt samhälle. Skolan är en mötesplats där det sociala och kulturella blandas varje dag. Utbytesstudier kan här fylla en funktion, genom möten med andra kulturer vilket underlättar förmågan att sätta det lokala i relation till det internationella, samt en ökad förståelse för andra människors kultur och deras normer och värderingar. Däremot tar Jaritz (2011) upp svårigheter och utmaningar som många lärarstudenter ställs inför vid utbytesstudier. Bland annat att det krävs en hel del förberedelser och vägledning för lärarstudenter innan man åker på utbytesstudier och detta är något som många universitet/högskolor inte hjälper studenterna tillräckligt med. Utan denna hjälp finns risken att studenten *lämnas ensam* under sina utbytesstudier med sina *etnocentriska synvinklar* och utvecklingen från ett *monokulturellt perspektiv* till ett *interkulturellt perspektiv* blir begränsad. Enligt de studenter vi intervjuat har de före sina utbytesstudier enbart fått hjälp från Malmö Högskola med administrativa uppgifter, till exempel att hitta kurser att studera, skriva ett CV och skriva ett personligt brev. Det här är något som Malmö Högskola skulle kunna utveckla vidare. Bland annat genom de aspekter Jaritz nämner, till exempel noggrann förberedelse och vägledning före avfärd till den nya studiedestinationen. Detta för att lärarstudenter ska ges större möjlighet att ta med sig så mycket kunskaper och kompetenser som möjligt från sina utbytesstudier.

5.2 Förutsättningar för utbyte

5.2.1 Svårigheter med tillgodoräkning av poäng efter utbytesstudier

Malmö Högskola (2014) beskriver sin syn på varför internationaliseringsarbetet är viktigt i samhället:

En fortsatt demokratisering av samhället kräver medborgare med utvecklade insikter i det lokala och det globala. Dagens studenter kommer att arbeta i internationella miljöer, på företag med internationella kunder eller utomlands. Arbetsmarknaden efterfrågar personal med internationellt inriktade utbildningar och goda internationella kontakter.
(2014-10-29)

Med detta som syfte för internationaliseringsarbetet, uppstår det problem för lärarutbildningen vid Malmö Högskola. Detta eftersom lärarutbildningar och läroplaner vanligtvis är nationellt uppbyggda, utifrån sitt lands kulturella perspektiv, normer och värderingar. Detta kan skapa svårigheter för lärarstudenter att studera en eller flera utbytestermener då länders lärarutbildningar och läroplaner ofta skiljer sig väsentlig från varandra. Jaritz (2011) skriver, som tidigare påpekats, att många lärarstudenter tvingas förlänga sina studier i hemlandet efter utförda utbytesstudier eftersom man inte kunnat tillgodoräkna sig de kurser man läst utomlands. Det krävs mycket arbete från Malmö Högskola och lärarstudenterna med att hitta *rätt* kurser. Detta tror vi kan leda till att lärarstudenter väljer bort möjligheten till utbytesstudier. Det kan vara svårt att få ut sin lärarlegitimation om man inte är noggrann med kurserna man läser under sina utbytesstudier.

I vår intervju med en lärarstudent som genomfört en termins utbytesstudier i England nämns vad hen ansåg vara problematiskt innan hen åkte iväg på utbyte:

LS1: Ehh, men jag fick jättemycket hjälp från International Office. Det var lite svårare just med Newcastle, att hitta kurser som, då som jag kunde tillgodoräkna mig. Kommunikationen från Newcastle var väl inte.. eller Northumbria var väl inte så bra.

K: Hur sköttes den kommunikationen?

LS1: Ehh.. Det var ju genom International Office då.

K: Okej, så du pratade med International Office som i sin tur då pratade med det universitetet?

LS1: Men jag pratade också med universitetet så det var väl både och men..

K: Kurserna då. Var det via deras hemsida på nåt sätt då som du gick in då eller fick du nån kursguide..?

LS1: Jaa. Men jag fick nån sån där specialare. För jag hade så, det var svårt att hitta kurser som passade.

K: Mmm, vad var det som var problemet då? Var det?

LS1: Ehh, det var ju att de inte kunde hitta, alltså jag skulle ha. De hade...
Jag fick läsa. Jag läste ju fyra kurser, men det var svårt att hitta just nivån att
det skulle vara samma nivå och att det skulle vara samma ämne.
K: Okej, som du skulle haft hemma i Sverige då?
LS1: Ja, precis.
K: Ja, precis. För det skulle ju vara så att det... Det ska vara istället för den
utbildningen du har hemma.
LS1: Ja, precis.
K: Så det ska ju vara någonting som ersätter.
LS1: Ja, precis. Så det var ju lite svårt med just ersättningen men sen gick
det ju bra och jag har fått det tillgodoräknat och allt.
(LS1, 2013-10-16)

I båda intervjuerna vi gjorde med lärarstudenter tog de upp svårigheterna med att hitta kurser som de kunde tillgodoräkna sig här i Sverige. Däremot ansåg de att stödet och hjälpen man fick från Malmö Högskola med att hitta rätt kurser var bra, men den ena studenten tyckte att kommunikationen mellan universiteten/högskolorna kunde skötts bättre. I vår gruppintervju berättade IH samt IK på Malmö Högskola om svårigheterna med att skicka just lärarstudenter på utbytesstudier. Båda två sa att speciellt lärarstudenter som har ett intresse av att studera en utbytestermin generellt sett får mer information om vilka kurser som passar att studera för att motsvara de kurser som de annars skulle läst i Sverige. Mer information i förhållande till studenter vid andra fakulteter. De nämnde vid intervjun att sedan lärarutbildningen gjordes om 2011 har det blivit svårare för lärarstudenter att bland annat hitta kurser som går att tillgodoräkna sig här i Sverige för att det ska motsvara de poäng som krävs för att få sin lärarlegitimation. Det är även ett problem att hitta tid under sin utbildning som tillåter lärarstudenter att åka på en utbytestermin och ofta kräver det att man måste ta igen de *missade* poängen i Sverige vid ett senare tillfälle.

Jaritz (2011) skriver om ett projekt som en lärarutbildning i Schweiz genomfört för att öka blivande lärares kunskaper kring internationalisering. Det gick ut på att underlätta för lärarstudenter att genomföra en utbytestermin och för att uppnå detta arbetade de med att upprätta täta kontakter med andra universitet/högskolor samt att integrera utbytesterminerna i kandidatexamen för lärare. Genom en noggrann planering och ett tydligt mål lyckades de öka antalet lärarstudenter som valde att genomföra utbytesstudier och detta utan negativa konsekvenser för studenten, i form av till exempel att behöva läsa in poäng i efterhand. I kontexten Malmö Högskola gör sig det här projektet intressant på grund av det faktum att lärarstudenter på Malmö Högskola har stött på problem med att tillgodoräkna sina poäng från genomförda utbytesstudier.

Det upplevs också som problematiskt och tidskrävande att finna kurser som lämpar sig för lärarstudenter. Lärarutbildningen vid Malmö Högskola skulle möjligtvis genom tätare kontakter med andra skolor samt ett tydligare mål med lärarstudenters mobilitet kunna göra att fler lärarstudenter får ett intresse av att genomföra utbytesstudier.

5.2.2 Lämpliga mobilitetsfönster vid lärarutbildningen på Malmö Högskola

Vi frågade i intervjun med de som arbetar med internationaliseringsfrågor på fakulteten *lärande och samhälle* i Malmö om det har blivit svårare att finna möjlighet för lärarstudenter att åka på en utbytestermin efter att lärarutbildningen gjordes om 2011. Svaret vi fick var att det hade blivit svårare i jämförelse med den tidigare lärarutbildningen då man hade så kallade sidoämnen som gjorde det möjligt för studenten att välja kurser fritt under en till två terminer. Samtidigt nämnde man att det ännu var för tidigt att se exakt hur mycket det påverkar eftersom de studenter som antogs till lärarutbildningen hösten 2011 ännu inte är färdiga med sin utbildning. Kring det här hade de anställda vid Malmö Högskola följande att säga:

IK: Vi har försökt titta på det här vad vi kallar för *mobilitetsfönster*. Alltså, när kan det vara lämpligast, när man är student i den ena eller den andra kategorin, när är det lämpligast att man åker ut. Men även där är det ju inte helt knivskarpt att "visst det är jättelätt att fixa" utan att hitta ett ställe som matchar med det som behövs... Det är ju flera steg där som krävs från studentens sida, det är kontakt med institutionen och någon med institutionen som har ett ansvar som ser att det här är Ok, vi täcker upp det här och det här och det här. Då kan vi godkänna det.

K: Institutionen här?

IK: Institutionen på hemmaplan där det finns en, vad kallar vi den för... någon som har ett ansvar. Oftast är det biträdande prefekt men det kan även vara andra.

(IK, 2014-04-22)

De talar om *mobilitetsfönster* vilket innebär att man ser över när under utbildningen det är lämpligast att åka iväg på en utbytestermin. Under den tidigare lärarutbildningen fanns det utrymme för studier utomlands, en till två terminer gavs plats till sidoämnen och studenten erbjöds möjlighet att fritt välja vilka kurser hen ville läsa. Dock krävdes det fortfarande att studenten gick igenom en lång administrativ process för att kunna åka iväg och som de lärarstudenter vi intervjuade berättade för oss, var det svårt att hitta rätt kurser som kunde tillgodogöras här i Sverige. Efter att Malmö Högskolas nya lärarutbildning togs fram har det till synes blivit svårare för lärarstudenter att hitta

mobilitetsfönster, eftersom sidoämnen inte längre är en del av lärarutbildningen. I den nya lärarutbildningen har det avsatts en termin där möjlighet till studentmobilitet ges, alltså en halvering jämfört med tidigare. Utifrån svaren från vår gruppintervju tolkar vi det som att det har blivit svårare för lärarstudenter idag att få möjlighet att åka på utbytestermin i och med att det endast är en termin där lärarstudenten ges möjlighet till utbytesstudier. Däremot har vi inte genomfört intervjuer med lärarstudenter som gjort utbytesstudier under den nya utbildningen och kan därför inte veta med säkerhet vad skillnaden är mellan den gamla och nya lärarutbildningen.

5.2.3 Internationaliseringsprocessen vid lärarutbildningen på Malmö Högskola

Allemann-Ghionda (2012) skriver att den formella utbildningen historiskt sett har varit väldigt monokulturell och mononationell. Sedan millennieskiftet har utbildningspolitiken i Europa präglats mer av interkulturella- och internationella perspektiv. Europeiska Unionen har bland annat genom utbytesprogram som Erasmus ökat pressen på att lärarutbildningar ska implementera interkulturell och internationell kompetens i läroplanerna. Hon menar också att inläringen av interkulturell kompetens beror till stor del på lärarens förmåga att lära ut denna sagda kompetens. Om studenten kommer till ett nytt studieland med *rätt* verktyg kan lärarstudenters inläring av interkulturell kompetens uppnås och/eller förbättras genom studier i en annan kontext med en annan kultur och ett annat utbildningssystem. Med *rätt* verktyg menar vi att man som student blivit förberedd på hur interkulturell kompetens kan införskaffas. Till exempel hur man ska förhålla sig till och se ett nytt utbildningssystem och nya kulturer genom att vara öppen för en förändring i sin egen kontext.

Oser (2011) hänvisar till en studie som gjorts 2001, där lärarstudenter efter sin utbildning blev tillfrågade om sina kunskaper i att integrera utländska elever i skolan. Hela 68 % av lärarstudenterna hade svarat att de inte fått möjlighet att lära sig detta under sin utbildning, 22 % hade endast hört hur detta sker utifrån teoretiska perspektiv, medan 2 % ansåg att de hade tillräckliga kunskaper om vilka kompetenser som krävs för att integrera utländska elever i skolan. 90 % av lärarstudenterna i studien har alltså inte tillräckliga eller enbart teoretiska kunskaper om hur man ska integrera utländska elever i skolan. I gruppintervjun berättade IK att vid lärarutbildningen på Malmö Högskola är internationalisering endast inbakat som ett av tre perspektiv i en niopoängskurs. Enligt Allemann-Ghionda (2012) är det ett omdiskuterat ämne huruvida

interkulturell kompetens ska tas upp som ett eget ämne eller integreras i lärarutbildningens alla delar. Det kan vara svårt för blivande lärare att utveckla sin interkulturella förmåga om de enbart erbjuds en niopoängskurs om ämnet (dessutom när bara en tredjedel utav den handlar om internationalisering). IK utvecklar vidare i vår gruppintervju:

Det finns ju väldigt många incitament till varför man ska göra en utbytestermän, jag menar den här kunskapen du får när du är ute den kan du inte skaffa på hemmaplan det är omöjligt. Man kan lära sig mycket kring internationalisering osv som jag också tycker att man ska göra på hemmaplan men den här erfarenheten man får av att få ett nytt perspektiv och i en annan kontext. Då måste man befinna sig i den kontexten annars är man inte där helt enkelt.
(IK, 2014-04-22)

IK menar att även om det förekommer någon form av internationaliseringsarbete inom programmen på lärarutbildningen i Sverige, går det inte ersättas med den erfarenhet och kunskap man kan få av att komma till ett annat land och en annan kultur och uppleva deras utbildningssystem i praktiken. Oser (2011) menar att en förändring av sin egen kontext är en förutsättning för möjliggörande av interkulturellt lärande. Han menar att nya perspektiv och ett nytt sammanhang bidrar till att man tvingas se saker med andra ögon. Ett sätt att förändra sin kontext kan vara genom utbytesstudier. Oser liknar lärarstudenter till etnografer, hans förhoppning är att lärarstudenter under sina utbytesstudier ska bli *pedagogiska etnografer* där lärarstudenterna söker nya insikter i en annan pedagogisk värld. Något de sedan kan ta med sig i sin framtida roll som lärare. Detta skulle kunna vara ett sätt till att införskaffa sig kompetenser om att integrera utländska elever i skolan.

IK berättade vidare om hur man på vissa lärarutbildningar i Europa har som krav att man måste genomföra ett utbyte. Om detta kan vara realitet för andra lärarutbildningar varför kan det inte vara det på Malmö Högskola? I dagens läge verkar vi snarare röra oss bort från ett ökande antal av utbyten i och med en lärarutbildning med färre mobilitetsfönster och högre krav på exakt rätt antal poäng i rätt antal ämnen för att kunna plocka ut sin lärarlegitimation. I vår gruppintervju berättade IK att i upprättandet av lärarutbildningen vid Malmö Högskola hamnade internationaliseringsperspektivet med mobilitetsfönster i skymundan och det skapades inget utrymme för utbytesperioder. IK menade att argument för att öka mobiliteten hos lärarstudenter finns där men de har inte fått något genomslag.

5.2.4 Eventuella utmaningar och hinder med utbytesstudier

En av de lärarstudenter vi intervjuat uttryckte en stor glädje över att ha fått chansen att läsa en termin i Holland. De kurser som hen studerade i var en del av lärarprogrammet i Holland, framförallt för de som studerade till att bli engelsklärare. Studenten kände sig nöjd med de kurser hen läst och upplevde att det som lärts ut var precis vad som behövdes för hens yrkesval. En mer negativ bild visar sig när återkomsten till Sverige kommer och det är dags att fortsätta engelskundervisningen här i Malmö. De kurser hen nu läser skiljer sig avsevärt från det som lärdes ut i Holland, det ligger på en helt annan nivå och är enligt lärarstudenten själv alldeles för akademiskt i jämförelse och utan didaktiska inslag. Hen uttrycker det som ett avbrott i studierna, som att något har påbörjats men inte riktigt avslutats.

Jag hade önskat att jag hade pluggat hela min engelska period i Holland för det känns som att jag hade blivit en mycket bättre lärare än de andra åren jag pluggade i Malmö, det gav mig mycket mer.
(LS2, 2013-10-22)

Det är positivt att lärarstudenten upplever att perioden hen studerade i Holland var givande men när studenten sedan kom hem till Sverige kände hen att den *röda tråden* i utbildningen tappades. Vi kan inte dra några generella slutsatser utifrån *en* lärarstudents uttalande men som vi nämnt tidigare är det ofta skillnader mellan länders lärarutbildningar och det är därför föga förvånande att studenten vi intervjuat kände att hen tappade den röda tråden i sin utbildning efter sin hemkomst. En lösning på liknande problem kan vara att studera till exempel hela sin engelskundervisning på sitt utbytesuniversitet, detta kräver dock längre mobilitetsfönster och att man som student inte behöver oroa sig för att få sina poäng tillgodoräknade efter avslutade utbytesstudier. En annan lösning kan vara att universiteten/högskolorna skapar ett starkare samarbete sinsemellan, vilket kan medföra att studenten inte känner samma oro inför vilka kurser som ger poäng eller inte. Detta kan möjligtvis leda till en minimering av upplevelser likt den LS2 erfor.

Jaritz (2011) tar upp ytterligare ett problem som ofta uppstår vid genomförande av utbytesstudier med specifikt Erasmusprogrammet. Många studenter berättar att de har haft problem med att träffa inhemska studenter och det är vanligt att internationella studenter och Erasmusstudenter ofta bildar egna grupper. ”This often prevents students

from getting a real insight into the way of thinking and culture of the host country and also from improving their language skills” (Jaritz 2011, s. 13). Detta perspektiv delades också av en av de lärarstudenter vi intervjuat. LS1 gjorde sin utbytestermi i England men bodde och umgicks mest med andra Erasmusstudenter. I den här aspekten kan det vara av intresse för universitet och högskolor att ha ett fokus på integration av utbytesstudenter när det kommer till var och hur boende erbjuds/hänvisas till inkommande studenter.

Jaritz (2011) tar upp andra hinder och utmaningar som lärarstudenter ställs inför före, efter och under sina utbytesstudier. Hon tar upp hypoteser rörande hur man kan förhindra dessa problem. Vi diskuterade ett problem tidigare där lärarstudenter ofta inte får någon hjälp att förbereda sig inför sina utbytesstudier om det inte rör sig om administrativ hjälp. Det krävs mycket hjälp och vägledning från universiteten och högskolorna för att lärarstudenterna ska få bästa möjliga sätt att ta in nya perspektiv. Jaritz menar att lärarstudenterna måste få *rätt* verktyg för att kunna vidga sina perspektiv och utan denna hjälp är risken stor att den önskade effekten av ökad interkulturell kompetens blir mycket begränsad. Något Jaritz menar är lika viktigt som noggranna förberedelser och vägledning före lärarstudenters utbytesstudier är att ha en djupare uppföljning i slutet av eller efter avslutade utbytesstudier. Studenterna ges då möjlighet summera deras erfarenheter och reflektera över vad de fått ut av sina utbytesstudier. Jaritz menar att de utvärderingar som existerar idag ofta är väldigt ytliga och tillåter inte studenten att analysera vilka personliga, professionella och sociala kompetenser de utvecklat under sina studier utomlands.

Dessa hinder och utmaningar är något som det nämns väldigt lite om i våra intervjuer. Det kanske kan bero på att dessa problem inte är allmänt kända och därför kommer inte ämnet upp i diskussion så ofta. Det vi vet om är att tidigare lärarstudenter som genomfört utbytesstudier genom Erasmusprogrammet, i slutet av sina utbytesstudier fått genomföra en utvärdering som heter *STARS-evaluation*. Denna utvärdering tillåter studenterna att skriva om sina erfarenheter av sina studier och/eller praktik under sina utbytesstudier. Denna utvärdering är främst till för att andra människor ska kunna ta del av dem och eventuellt intressera andra studenter att genomföra utbytesstudier. Något som Jaritz påpekade var bristen på utvärderingar som tillåter studenten att på ett djupare plan analysera och reflektera över sina studier utomlands. Vad vi vet har inte Malmö Högskola några krav på att lärarstudenter ska skriva en djupare utvärdering om sina utbytesstudier. Genom en tydlig reflektion och analys av ens utbytesstudier är något

som kan ge studenten en möjlighet att skapa sig en tydligare bild av vad för nya intryck de tagit med sig, vilka erfarenheter som främst haft en påverkan på dem, om ett nytt studieklimat och en ny kultur ändrat ens tidigare perspektiv etc. Vad vi kan dra för slutsats av våra intervjuer samt litteraturen är att det inte förekommer något speciellt arbete vid lärarutbildningen på Malmö Högskola, för att vägleda, förbereda och utvärdera lärarstudenter före/under/efter deras utbytesstudier. Det upplevs mer som att fokus ligger på att man ska hitta kurser som går att tillgodogöra sig vid Malmö Högskola, men något högre mål med själva utbytesterminen formaliseras ej och här får studenten inga mål eller krav att uppfylla efter avslutade utbytesstudier.

5.3 Arbetar Erasmus på ett specifikt sätt med lärarstudenter?

Vi frågade Malmö Högskolas Erasmuskoordinator om de arbetar på ett specifikt sätt för att intressera lärarstudenter till att utföra utbytesstudier samt hur de arbetar med lärarstudenter innan och efter deras utbytesstudier. Enligt EK har man inget specifikt arbetssätt för att intressera lärarstudenter för utbytesstudier, i förhållande till studenter vid andra fakulteter. Däremot har man olika personer som är ansvariga för utbytesstudier på de olika fakulteterna. Hen utvecklar vidare att de kanske säljer in utbytesstudier annorlunda på fakulteten Lärande och Samhälle i jämförelse med fakulteten Konst och Kultur. Hon menar också att studenter som studerar till exempel Globala Politiska Studier har större flexibilitet än lärarstudenter, då de har två terminer med helt valbara kurser. Detta berodde enligt hen på att kursplanerna ser annorlunda ut beroende på var och vad man studerar och inom vissa program är utbytesstudier enklare att genomföra än inom till exempel lärarutbildningar. EK berättade att man även har en mäsas där studenter som varit på utbytesstudier tidigare får komma och berätta om sina erfarenheter inför studenter som planerar att genomföra utbytesstudier själva. Vidare nämner hen att man också har informationspass som heter *Så söker du till utbytesstudier* där de bland annat går igenom hur man ansöker till utbytesstudier.

Jaritz (2011) uppvisar statistik från 2006/07 där lärarstudenter endast utgjorde 3.21% av alla studenter som åkt på utbytesstudier genom Erasmusprogrammet. Detta kan man jämföra med till exempel businessstudier där andelen samma år låg på 21.05%. Det kan bero på att de som studerar business har ambitioner att arbeta på en internationell arbetsmarknad vilket skiljer sig från lärare som kanske oftare väljer att arbeta inom den nationella eller lokala arbetsmarknaden. Detta är inget vi kan dra slutsatser om eftersom

vi inte har forskning som behandlar ämnet, utan det är endast spekulationer från vår sida. Utifrån den information vi har från vår gruppintervju, får interkulturell kompetens och internationalisering som begrepp mycket lite utrymme i lärarutbildningen på Malmö Högskola. Gobbo (2012) skriver att interkulturell utbildning ofta anses leda till svar om vilka utbildningsbehov barn och ungdomar med invandrarbakgrund har och hur de kan integreras i den europeiska skolan. Gobbo menar också att experter inom det interkulturella området menar att interkulturell utbildning är lika viktigt för alla nationer i Europa. Experterna menar att interkulturell kompetens i lärarutbildningen är ett mål som inbjuder lärare och studenter att förstå och respektera den tidigare och nuvarande mångfald som präglar Europas identitet, både historiskt och politiskt. Det bidrar även till att man bekräftar demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter genom pedagogiska val som gynnar deltagande och utbyte av erfarenheter. Dessa aspekter som Gobbo tar upp gör att interkulturell och internationell kompetens enligt oss känns som högst relevanta områden att inkludera i lärarutbildningen vid Malmö Högskola. Några sätt att göra detta kan vara att belysa vilka erfarenheter du kan få med dig från utbytesstudier och försöka göra utbytesstudier till ett attraktivt val för lärarstudenter att genomföra. Alternativt att man försöker implementera interkulturell kompetens och internationalisering så mycket som möjligt i lärarutbildningens alla delar.

6 Sammanfattning

De lärarstudenter som har intervjuats ger en nyanserad bild av vad det innebär att genomföra utbytesstudier genom Erasmusprogrammet som lärarstudent på Malmö Högskola. Deras erfarenheter präglas av det spännande i att möta en ny kultur och människor från hela världen. Mötet med det nya och ovana ses som ett ändamål i sig men också som något vilket påverkar dem personligen och deras förhållningssätt till sitt yrke. Vad som framgår i intervjuerna är oron och problematiken kring processen att välja kurser som passar till deras utbildning i Sverige. Den hjälp som tillhandahålls från Malmö Högskola, ses på med delade åsikter. Å ena sidan, har man som student fått mycket hjälp, med allt från att välja kurser till att få kontakter på värduniversitetet, vilket studenterna visat tacksamhet inför och tycker är positivt. Däremot vill vi poängtera att den hjälp som erbjuds studenterna enbart är av administrativt slag. Baserat på den forskning som tas upp, är det tydligt att det skulle behövas en gedigen handledning som syftar till att studenten ska utveckla både personliga och professionella egenskaper, som till exempel interkulturell kompetens. Detta är något som, i vårt empiriska material, lyser med sin frånvaro. Å andra sidan har det i efterhand uppstått problem, där en av studenterna inte kunnat tillgodoräkna sig alla de kurser som hen läst i utlandet. I samband med detta riktas kritik, mot Malmö Högskola och värduniversitetet, där hen menar att kommunikationen mellan universiteten borde vara bättre och tydligare. Även den andra studenten vi intervjuade har gett en bild av att kommunikationen mellan skolorna som bristfällig.

Den intervjuade personalen vid Malmö Högskola uttrycker att utrymmet för internationalisering på lärarutbildningen vid Malmö Högskola är begränsad. De ger en bild utav en verksamhet som har kommit att präglas av större krav på vilka kurser som går att tillgodoräkna sig vid en utbytestermin. Detta för att man som lärarstudent måste vara extra noggrann med vilka kurser man läser för att bli berättigat att hämta ut sin lärarlegitimation efter avslutad utbildning. De upplever också att möjligheten att göra utbytesstudier har minskat, bland annat för att det inte avsatts tillräckligt med tid till detta i programmen. De är väldigt tydliga med att det finns många positiva argument med en högre grad av internationalisering. Till följd av de högre kraven som ställs på en lärarstudent som vill genomföra en utbytestermin har den hjälp som erbjuds blivit mer omfattande. Lärarstudenter får mer hjälp med att välja rätt kurser och mer information om hur poängen kan tillgodoräknas.

Den slutsats vi kan dra ifrån det arbete vi gjort med den forskning vi läst är att Malmö Högskolas arbete med lärarstudenters mobilitet genom Erasmusprogrammet inte skiljer sig avsevärt från den rådande trenden inom Europa. Vi anser att lärarutbildningen vid Malmö Högskola skulle kunna införa åtgärder för att minska de hinder och utmaningar som lärarstudenter står inför när det gäller utbytesstudier. En tydligare bild av vad man förväntar sig att studenten ska åstadkomma under sina utbytesstudier samt att erbjuda *rätt* hjälp och vägledning för att studenter i så stor utsträckning som möjligt ska få ta del av Erasmusprogrammets fulla potential.

7 Diskussion

Vår undersökning syftade först till att analysera vilka bilder och erfarenheter lärarstudenter har fått ifrån sina utbytesstudier, samt att se vilken bild Erasmusprogrammet i Malmö har av sin verksamhet. Efterhand som vi gjorde våra intervjuer samt läste, för oss mer relevant litteratur, utvecklades arbetet till att även innefatta hur man arbetar med internationella frågor på lärarutbildningen i Malmö och vi har diskuterat hur möjligheten för att göra utbytesstudier ser ut för lärarstudenter vid Malmö Högskola. Vi har också velat utreda hur Erasmuskoordinatören på Malmö Högskola anser att man arbetar med lärarstudenter, vid Malmö Högskola, som vill eller är intresserade av att utföra utbytesstudier. Dessa ändringar har vi bland annat gjort för att inte generalisera för mycket i vårt arbete och för att få fram ett tydligt resultat av vår undersökning.

En aspekt som vi anser skulle kunna ha gjorts bättre är intervjuerna. Vår intervjuteknik var vid början av arbetet inte särskild god. Med tanke på att vi valt att genomföra kvalitativa intervjuer ställs det höga krav på den som intervjuar när det kommer till att ställa öppna frågor för att inte styra samtalet med ledande frågor. Vår intervjuteknik förbättrades från intervju till intervju och den sista upplevdes som klart bättre genomförd än den första. Hade vi haft möjlighet till att göra om arbetet hade vi lagt mer tid på förarbetet inför intervjuerna, kanske hade vi till och med genomfört några träningsintervjuer. Vi hade även läst mer forskning före intervjuerna för att lättare veta vilka frågor som hade varit relevanta att söka svar på.

Utifrån våra intervjuer och vår litteratur har vi också försökt hitta aspekter som talar för de effekter utbytesstudier kan medföra, men även ställt oss kritiska till utbytesstudier genom att diskutera eventuella hinder och motgångar som kan uppstå. Detta har gett oss tillräckligt med underlag för att kunna besvara vårt syfte och våra frågeställningar.

Vår framtida yrkesroll påverkas inte på ett direkt tydligt vis av vårt arbete. Hur lärarstudenter upplever sina utbytesstudier är inget som man stöter på i det vardagliga arbetet som lärare. Men eftersom vi båda genomfört utbytesstudier under vår utbildning har vi med vår undersökning fått ett större utrymme att reflektera hur dessa utbytesstudier har påverkat oss i vår yrkesroll. Detta kan definitivt tänkas prägla den roll de erfarenheter vi fått genom våra utbytesstudier får i vårt framtida yrkesliv. Vi hoppas att vår undersökning kan inspirera andra lärarstudenter till att se vilken möjlig inverkan internationalisering och utbytesstudier kan ha på deras framtida arbete i skolans värld.

7.1 Förslag till fortsatt forskning

Under arbetets gång är det många frågor kring internationalisering och lärarutbildningen som har väckts hos oss. Frågorna är allt för många och somliga allt för stora för att ha kunnat behandlas i vår undersökning. Vi ger här några exempel.

Vi tycker att det hade varit intressant att undersöka hur färdigutbildade lärare upplever att genomförd studentmobilitet under studietiden påverkat dem i deras yrkesroll. Detta hade man kunnat sätta i relation till vad de lärarstudenter som utfört utbytesstudier men ännu inte kommit ut i arbetslivet säger. Det hade kunnat ge en tydligare bild av hur en färdigutbildad lärare som varit på utbytesstudier använder sig av dessa erfarenheter i arbetslivet.

En annan fråga som hade varit intressant att studera djupare är på vilket sätt lärarutbildningens utformning, mål- och styrdokument påverkar lärarstudenters incitament till utbytesstudier. Detta kan också studeras ur ett internationellt perspektiv där lärarutbildningar med hög grad av internationalisering undersöks.

Vad som också hade varit av intresse att undersöka är hur lärarutbildningen vid Malmö Högskola arbetar med *inkommande* utbytesstudenter från andra länder, hur tas deras perspektiv tillvara på i undervisningen?

Referenser

Allemann-Ghionda, C (2012). Intercultural Education. I James A. Banks (red.). *Encyclopedia of diversity in education* [Elektronisk resurs], 1212-1218. Thousand Oaks, Calif.: SAGE.

Tillgänglig på internet:

<http://knowledge.sagepub.com.proxy.mah.se/view/diversityineducation/n382.xml>

(Hämtad 2014-12-04)

Alvehus, J (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Andersson, T (2008). *Globaliseringen och den högre utbildningen*. Stockholm: Globaliseringsrådet

EU (2012). *Erasmus - Changing lives, opening minds for 25 years*. Luxemburg: Publications Office of the European Union.

Tillgänglig på internet: <http://bookshop.europa.eu/en/erasmus-pbNC3011287/> (Hämtad 2014-12-09)

Europeiska kommissionen (2014). *Erasmus+*.

Tillgänglig på internet: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/discover/index_sv.htm (Hämtad 2014-12-03)

Gobbo, F (2012). Intercultural Teacher Training in Europe. I James A. Banks (red.). *Encyclopedia of diversity in education* [Elektronisk resurs], 1224-1226. Thousand Oaks, Calif.: SAGE.

Tillgänglig på internet:

<http://knowledge.sagepub.com.proxy.mah.se/view/diversityineducation/n385.xml>

(Hämtad 2014-12-04)

Goetz, T., Jaritz, G. & Oser, F. (2011). Introduction. I Goetz, T., Jaritz, G. & Oser, F (red.). *Pains and Gains of International Mobility in Teacher Education* [Elektronisk resurs]. 1-2. Rotterdam: SensePublishers.

Tillgänglig på internet:

<http://malmo.ebib.com.proxy.mah.se/patron/FullRecord.aspx?p=974097> (Hämtad 2014-12-04)

Jaritz, G (2011). Developing a culture of (inter)national mobility in initial teacher training: expectations, limitations and ways forward. I Goetz, T., Jaritz, G. & Oser, F (red.). *Pains and Gains of International Mobility in Teacher Education* [Elektronisk resurs], 7-24. Rotterdam: SensePublishers.

Tillgänglig på internet:

<http://malmo.ebib.com.proxy.mah.se/patron/FullRecord.aspx?p=974097> (Hämtad 2014-12-04)

Krzaklewska, E & Feyen, B (2013). The ERASMUS Programme and the ‘Generation ERASMUS’ – A Short Overview. I Krzaklewska, E & Feyen, B. *The ERASMUS Phenomenon - Symbol of a New European Generation?*. 9-17. Peter Lang Publishing Group

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2013). Stockholm: Skolverket.

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575> (Hämtad 2014-12-01)

Malmö Högskola (2014). *Internationalisering på Malmö Högskola*.

Tillgänglig på Internet: <http://www.mah.se/Om-Malmo-hogskola/Internationalisering/> (Hämtad 2014-10-29)

Oser, F (2011). Intercultural learning as a key competence for professionalization. I Goetz, T., Jaritz, G. & Oser, F (red.). *Pains and Gains of International Mobility in Teacher Education* [Elektronisk resurs], 3-6. Rotterdam: SensePublishers.

Tillgänglig på internet:

<http://malmo.ebib.com.proxy.mah.se/patron/FullRecord.aspx?p=974097> (Hämtad 2014-12-04)

Programkontoret (2013). *Internationalisering*.

Tillgänglig på internet: <http://www.programkontoret.se/sv/Internationalisering/> (Hämtad 2013-06-04)

Sieber, P. & Mantel, C (2012). The internationalization of teacher education: An introduction. *PROSPECTS*, 42(1): 5-17.

Tillgänglig på internet: <http://link.springer.com/article/10.1007/s11125-012-9218-x> (Hämtad 2014-10-15)

Trost, J (1997). *Kvalitativa intervjuer*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Utbildningsdepartementet (2014). *Bologna processen*.

Tillgänglig på internet: <http://www.regeringen.se/sb/d/9267> (Hämtad 2014-12-07)

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Tillgänglig på internet: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtad 2014-12-03)